

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.2.2.30>

KARNO-PRAWNE ASPEKTY PRZESTĘPCZOŚCI ZORGANIZOWANEJ W KARNYCH I WYKONAWCZYCH INSTYTUCJACH TYPU ZAMKNIĘTEGO

Ian Streliuk

*kandydat nauk prawnych,
student Katedry Działalności Prawnej i Antykorupcyjnej
Międzyregionalnej Akademii Zarządzania Personelem (Kijów, Ukraina)
ORCID ID: 0000-0002-4209-2017
e-mail: IanStreliuk@ukr.net*

Adnotacja. Celem artykułu jest ujawnienie kwestii kwalifikacji popełnienia przestępstw przez przestępczość zorganizowaną w instytucjach karnych i wykonawczych typu zamkniętego poprzez analizę prac naukowych zagranicznych i krajowych naukowców na temat tej problematyki oraz badanie niedoskonałości ustawodawstwa, realizowane w kwestii ich egzekwowania. W artykule ujawniono *karno-prawne* podstawy *przestępczości zorganizowanej* w instytucjach karnych i wykonawczych typu zamkniętego. Przeanalizowano stanowiska krajowych i zagranicznych naukowców nauk kryminalistycznych pod kątem wspomnianego problemu. Wyróżniono wybrane zagadnienia kwalifikacji działań dezorganizujących pracę instytucji egzekucji kar. Okazało się, że zorganizowane grupy przestępcze różnią się od zwykłych zorganizowanych grup większą liczbą (z reguły więcej niż dziesięciu osób), obecnością wyraźnej struktury wewnętrznej i rdzenia kierowniczego, a także szczególnym ukierunkowaniem przestępczym. Ostatni polega na tym, że wszystkie popełnione przestępstwa, pomimo ich różnicy w charakterze i stopniu zagrożenia publicznego, mają ostatecznie na celu zapewnienie nieformalnej władzy tego ugrupowania w zakładzie karnym i ciągle wydobywanie na tej podstawie różnego rodzaju korzyści i przewagi, tworzenie sprzyjających warunków do prowadzenia aspołecznego stylu życia.

Słowa kluczowe: osoba, skazany, grupa zorganizowana, instytucja karna i wykonawcza, wykroczenie, dezorganizacja.

CRIMINAL LEGAL ASPECTS OF ORGANIZED CRIME IN CRIMINAL-EXECUTIVE INSTITUTIONS

Ian Streliuk

*Candidate of Law,
Applicant at the Department of Law Enforcement and Anti-Corruption Activities
Interregional Academy of Personnel Management (Kyiv, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0002-4209-2017
e-mail: IanStreliuk@ukr.net*

Abstract. The purpose of the article is to reveal the qualification of organized crime offenses in closed penitentiary institutions by analyzing the scientific works of foreign and domestic scientists on this issue and study the shortcomings of the legislation implemented in the problem of their law enforcement. The article reveals the criminal law principles of organized crime in closed penitentiary institutions. The positions of domestic and foreign scientists of criminal law on this problem are analyzed. Some issues of qualification of actions that disorganize the work of penitentiary institutions are singled out. It was found that organized criminal groups differ from ordinary organized groups by a larger number (usually more than ten people), the presence of a pronounced internal structure and leadership, as well as a special criminal orientation. The latter is that all crimes committed, despite their differences in the nature and degree of public danger, ultimately aim to ensure the informal power of the group in the penitentiary and the constant extraction on this basis of various benefits and advantages, creating favorable conditions to lead an anti-social lifestyle.

Key words: person, convict, organized group, criminal-executive institution, offense, disorganization.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ У КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧИХ УСТАНОВАХ ЗАКРИТОГО ТИПУ

Ян Стрелюк

*кандидат юридичних наук,
здобувач кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності
Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
ORCID ID: 0000-0002-4209-2017
e-mail: IanStreliuk@ukr.net*

Анотація. Метою статті є розкриття питань кваліфікації скоєння організованою злочинністю правопорушень у кримінально-виконавчих установах закритого типу шляхом аналізу наукових праць зарубіжних і вітчизняних

учених із цієї проблематики та дослідження огріхів законодавства, що реалізується у проблемі їхнього правозастосування. У статті розкриті *кримінально-правові* засади *організованої злочинності* у кримінально-виконавчих установах закритого типу. Проаналізовано позиції вітчизняних і зарубіжних вчених кримінально-правової науки на вказану проблему. Виокремлено окремі питання кваліфікації дій, що дезорганізують роботу установ виконання покарань. З'ясовано, що організовані злочинні угруповання відрізняються від звичайних організованих груп більшою чисельністю (як правило, більш як 10 осіб), наявністю вираженої внутрішньої структури та керівного ядра, а також особливої кримінальною спрямованістю. Остання полягає в тому, що всі скоєні злочини, незважаючи на їхню відмінність у характері і ступеня суспільної небезпеки, в кінцевому рахунку мають на меті забезпечення неформальної влади даного угруповання у виправній установі і постійне витяг на цій основі різного роду вигод і переваг, створення сприятливих умов для ведення антигромадського способу життя.

Ключові слова: особа, засуджений, організована група, кримінально-виконавча установа, правопорушення, дезорганізація.

Вступ. Ефективність роботи кримінально-виконавчої системи багато в чому залежить від суворого дотримання засудженими законів і встановлених правил поведінки, безумовного виконання ними всіх законних вимог, які висуває до них адміністрація установ виконання покарань (Назаров, 2000: 13).

Злочинність, яку скоюють засуджені у кримінально-виконавчих установах закритого типу (далі – КВУЗТ), містить у собі деструктивну основу, що підвищує суспільну небезпечність таких діянь. Закономірна можливість існування пенітенціарної злочинності (незважаючи на зусилля адміністрації) у КВУЗТ є наслідком підвищеної небезпеки злісних правопорушників із середовища позбавлених волі і неминучим соціально-психологічним явищем – кримінальної субкультурою. Цей аспект найбільш притаманний умисному застосуванню насильства щодо співробітника установи виконання покарань і примусу засуджених до підпорядкування злочинним традиціям і звичаям, кримінальним угрупованням і «авторитетам» (Назаров, 2000: 82). Ураховуючи це, виникає необхідність у пошуку, поряд з уже відомими методами кримінально-правового впливу, нових більш ефективних шляхів і засобів запобігання вчиненню дій, що дезорганізують роботу установ виконання покарань і виправлення осіб, засуджених за цей злочин.

Проблема кваліфікації кримінальних правопорушень, що вчиняються у КВУЗТ, є одним із найважливіших, що виникають перед органами досудового розслідування і судом. У нашому дослідженні хотілося б зупинитися на деяких особливостях, пов'язаних з кваліфікацією кримінальних правопорушень, що вчиняються групами засуджених у КВУЗТ.

Метою статті є розкриття питань кваліфікації скоєння організованою злочинністю правопорушень у КВУЗТ шляхом аналізу наукових праць зарубіжних та вітчизняних вчених з цієї проблематики та дослідження недоліків законодавства, що реалізується у проблемі їхнього правозастосування.

Основна частина. Вивченню питань вчинення кримінальних правопорушень засудженими у КВУЗТ виступають наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених, які представляють різні галузі наукового знання, як-от: Л.В. Багрія-Шахматова, В.С. Батиргарєєвої, А.І. Богатирьова, І.Г. Богатирьова, О.І. Богатирьової, Б.М. Головікіна, В.К. Грищука, Т.А. Денисової, О.М. Джужі, А.І. Долгової, О.О. Дудорова, А.П. Закалюка, О.Г. Колба, І.М. Копотуна, В.М. Кудрявцева, О.Г. Михайлика, М.С. Пузирьова, А.Х. Степанюка, А.В. Ткаченка, В.М. Трубникова, В.В. Шаблістого, О.О. Шкути та інших дослідників.

Під час дослідження питання кримінальної відповідальності за правопорушення, що вчиняються в КВУЗТ, варто обов'язково звертати увагу на організовану злочинність, що поширює негативний вплив у діяльності цих установ.

У КВУЗТ утворюються різні неформальні організації, що допомагають задовольнити життєво важливі потреби засуджених. Засуджені об'єднуються в так звані сім'ї, земляцтва, де умовно перерозподіляється свобода. Активізація угруповань у КВУЗТ призводить до вчинення різного виду правопорушень, більшість з яких виражається у дезорганізації роботи установ виконання покарань.

Не секрет, що починаючи зі слідчих ізоляторів виникають всілякі стійкі групи, що укорінюють насильством над співкамерниками «злодійські» традиції. Звідси вже на першому етапі висока ймовірність бути підданим знущанню, побиттю за розкаяння у вчиненому кримінальному правопорушенні, за прагнення спокутувати свою провину. Тому вкрай важливо не лише після переведення засудженого до КВУЗТ, а з моменту тримання під вартою можливість кожного підслідного обрати шлях виправлення та й просто виконання правил режиму утримання, повинна бути поставлена під охорону кримінального закону.

Варто також зазначити, що формування жертви злочинів, скоєних у КВУЗТ, відбувається не без допомоги субкультури в середовищі засуджених. Зокрема, у сучасних умовах окремі компоненти субкультури в місцях позбавлення волі поступово змінюються (Носенко, 2014: 356). На перший план виступають такі організаційні форми й принципи, що потрібні для прихованої протиправної діяльності, для отримання матеріальної вигоди. Злочинні групи в установах виконання покарань вибирають із числа засуджених осіб як об'єктів своїх посягань. Частина засуджених при цьому є співучасниками незаконних дій, а інші – жертвами злочинів. На цій основі щоразу виникають конфлікти між окремими угрупованнями (Горбачевський, Топчій, 2013: 77).

Як слушно зазначав А.В. Бриліантов, «не секрет, що в місцях позбавлення волі злочинні угруповання відіграють дуже значну роль. Їхні лідери не тільки встановлюють і забезпечують дотримання засудженими неформальних правил поведінки, а й намагаються впливати на поведінку адміністрації виправних установ, зокрема іноді й шляхом організації посягань на життя і здоров'я співробітників адміністрації. Лідери та підпорядковані їм злочинні угруповання в місцях позбавлення волі організовують зв'язок з членами злочинних

організацій, що знаходяться на волі, надходження в місця позбавлення волі грошей, алкоголю, наркотиків, беруть участь в організації скоєння злочинів за межами виправних установ. Нерідко вони вершать суд і розправу над засудженими, які не підкоряються їх правилам поведінки. Всі перелічені та інші дії злочинних угруповань в установах виконання покарань вкрай негативно впливають на нормальну роботу цих установ» (Бриллиантов, 2000: 17).

Організація організованої групи або активна участь у такій групі засуджених належить кваліфікувати за ст. 392 КК України. Аналізуючи диспозицію вказаної статті не зрозуміло, що включає поняття «організація», чи процес із створення організованої групи чи наявність вже такої. У п. 5 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини, пов'язані з порушеннями режиму відбування покарання в місцях позбавлення волі», роз'яснюючи зміст зазначено, що під організацією злочинних угруповань, передбаченою ст. 392 КК України, слід розуміти дії по створенню об'єднання двох або більше засуджених з метою вчинення нападів на адміністрацію установи виконання покарань або тероризування засуджених, а також дії з вербування засуджених в члени угруповання, розробці плану діяльності, керівництву угруповання тощо (Про судову практику в справах про злочини, пов'язані з порушеннями режиму відбування покарання в місцях позбавлення волі, 1993).

Тобто термін «організація» Пленум тлумачить не лише як процес створення організованої групи, а й як існування діючої злочинної структури, в якій може розроблятися план діяльності, здійснюється керівництво групою, вербування нових членів тощо. Такої позиції дотримуються й інші автори (Мірошниченко, 2012: 72–73).

Організація злочинної організованої групи полягає в сукупності дій, спрямованих на створення (формування, заснування) стійкого злочинного об'єднання трьох чи більше осіб (засуджених) з метою тероризування засуджених чи нападу на адміністрацію, що відповідає ознакам цієї форми співучасті, передбаченим ч. 3 ст. 28 КК України. Названі дії включають підшукування співучасників, об'єднання їх зусиль, детальний розподіл між ними обов'язків, забезпечення взаємозв'язку між їх діями, складання плану, визначення способів його реалізації тощо.

Організовані злочинні групи в установах виконання покарань є сталі формування чисельністю, як правило, не більше 10 осіб, які заздалегідь об'єдналися для скоєння злочинів (головним чином грабежів, вимагання, насильницьких дій сексуального характеру щодо інших засуджених). Такі групи найбільш поширені у виправних колоніях середнього та максимального рівнів безпеки і зазвичай формуються стихійно на ґрунті спільних антигромадських установок, колишніх знайомств, зв'язків у кримінальному середовищі, земляцтва, за національною ознакою тощо. Відносно нескладний характер скоєних злочинів не зумовлює необхідності у високому ступені організованості. Тому у таких груп немає складної структури, ієрархії, функції організаторів і виконавців чітко не розподілені, відсутня координація протиправної діяльності між окремими групами. Більше того, наявність декількох подібних груп в одному виправному закладі часто призводить до гострого суперництва між ними в боротьбі за лідерство, за користування нелегальними джерелами надходження грошей, спиртних напоїв, наркотиків тощо (Шепітько, 2018: 14).

Члени таких організованих злочинних груп далеко не завжди дотримуються злочинських традицій і звичаїв – в основному в силу недостатнього знайомства з ними. Але іноді ці особи для підняття власного престижу намагаються створювати видимість приналежності до злочинному середовищі і наявності певної ваги (авторитету) в ній.

Порівняно невисокий рівень організованості розглянутих груп, відсутність у них стійких зв'язків з професійними злочинцями призводить окремих вчених до висновку, що дані групи не слід відносити до числа форм організованої злочинності як соціального явища. Такі судження представляються помилковими, оскільки ці групи нерідко здійснюють організовані злочини високого ступеня суспільної небезпеки і складають як би першооснову, фундамент для утворення більш складних форм.

Організовані злочинні угруповання відрізняються від звичайних організованих груп більшою чисельністю (як правило більше десяти осіб), наявністю вираженої внутрішньої структури та керівного ядра, а також особливої кримінальною спрямованістю. Остання полягає в тому, що всі скоєні злочини, незважаючи на їхню відмінність у характері й ступені суспільної небезпеки, у кінцевому підсумку мають на меті забезпечення неформальної влади даного угруповання у виправній установі і постійне витяг на цій основі різного роду вигод і переваг, створення сприятливих умов для ведення антигромадського способу життя.

Лідери цих угруповань зазвичай використовують «злочинські ідеї», кримінальні традиції і звичаї для виправдання своїх протиправних дій в середовищі засуджених, вербування в угруповання нових членів тощо. Слід зазначити, що більша частина неформальних норм поведінки пов'язана з функцією захисту злочинної групи, збереження її учасників. Звідси клятви, різного роду заборони, санкції за їх порушення. Пропаганда цієї ідеології, за свідченням співробітників правоохоронної системи, надає досить сильний соціально-психологічний вплив, особливо на осіб, ніколи до засудження не стикалися з правилами поведінки засуджених, які починають їх засвоювати з моменту надходження до слідчого ізолятора.

Для конспірації злочинної діяльності лідер і окремі рядові члени угруповання можуть міститися в різних локальних зонах і ніколи не вступати в безпосередній контакт. Але навіть за наявності об'єктивної можливості і необхідності рядовий член угруповання не має права звертатися безпосередньо до лідера, і зобов'язаний діяти через його помічників. Подальша безпосередня зустріч може відбутися лише за ініціативою лідера, провідного як правило, зовні непримітний, законослухняний спосіб життя, намагатися діяти через найближче оточення.

Основне ядро угруповання, як правило, не залучається до безпосереднього скоєння злочинів (члену угруповання, що є наглядачем общаку, взагалі забороняється брати участь у будь-яких правопорушеннях). Як виконавців злочинних задумів використовують інших, що є засудженими, які залежні від угруповання («шістки», «бики», «торпеди» та ін.).

Основною ознакою організованої групи, що відрізняє її від групи осіб за попередньою змовою, є її стійкість. Про стійкість організованої групи свідчать тривалість її існування, кількість скоєних злочинів, стабільність її складу, розподіл ролей, тісний взаємозв'язок між співучасниками, узгодженість їх дій, сталість форм і методів злочинної діяльності, високий рівень організованості, планування, ретельна підготовка злочинів та ін.

Водночас перелік ознак, притаманних організованій групі і характеризують її стійкість, не є вичерпним. Різні автори називають серед них також: формування функціональної та психологічної структури групи, виділення організатора, сувору дисципліну, використання складних способів скоєння злочину, забезпечення заздалегідь заходів з приховування злочину, створення спеціального грошового фонду та ін. (Мельник, Клименко, 2009: 301).

На нашу думку, така неоднозначність даної суб'єктивно-оціночної ознаки, по-перше, ускладнює його застосування в кримінально-правовому сенсі для кваліфікації злочинного діяння і породжує помилки правозастосовної практики, а по-друге, розширює межі кримінальної відповідальності, що виступає фактором порушення закону.

Тривалість існування організованої групи складатиметься з відрізка часу з моменту формування групи до моменту скоєння першого з числа запланованих злочинів і з відрізка часу, у межах якого її учасники скоювали злочини. Існування такої групи протягом тривалого часу вказує на високу ступінь узгодженості в злочинній поведінці її учасників.

Ми не можемо погодитися з думкою І.Г. Прасолової, яка вважає, що не може бути стійкою злочинна група, якщо вона об'єдналася для скоєння тільки одного злочину, а потім розпалась, і відносить її до групи осіб, які скоїли злочин за попередньою змовою (Прасолова, 2007: 105). Така позиція цілком суперечить п. 9 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, скоєні стійкими злочинними об'єднаннями», що чітко включив до ознаки стійкості організованої групи скоєння тільки одного злочину, якщо він потребує ретельної довготривалої підготовки. Важливо зазначити, що таку групу слід вважати утвореною з моменту досягнення її учасниками домовленості про скоєння першого злочину за наявності планів щодо подальшої спільної злочинної діяльності.

Про стійкість організованої групи можуть свідчити, зокрема, попереднє планування злочинних дій, підготовка засобів реалізації злочинного задуму, підбір і вербування співучасників, зокрема працівників торгівлі, розподіл ролей між ними, забезпечення заходів з приховування злочинів, підпорядкування груповий дисципліни і вказівкам організатора злочинної групи.

Активна участь в організованій групі припускає такі дії її учасника, які охоплюються ознаками ч. 3 ст. 28 КК України і можуть проявлятися у підмовлення окремих засуджених до вчинення протиправних дій, щодо інших засуджених, або до нападу на адміністрацію, підшукування необхідних засобів, предметів або знарядь злочину (Про судову практику в справах про злочини, пов'язані з порушеннями режиму відбування покарання в місцях позбавлення волі, 1993).

Уважаємо, що це звучене тлумачення активної участі засуджених в організованій групі. У контексті диспозиції ст. 392 КК України під активною участю у організованій групі треба розуміти будь-які прояви членів цього угруповання (за винятком тероризування засуджених, нападу на адміністрацію КВУЗТ, бо за ці вияви передбачена самостійна відповідальність), які спрямовані на реалізацію цілей такого угруповання. Це можуть бути, крім вказаних в постанові, дії по налагодженню зв'язків із особами, які знаходяться на волі, розробка заходів безпеки існування такого угруповання тощо.

Особи, які ввійшли в організовану групу, але жодних активних дій із реалізації його цілей не вчинили, не повинні нести відповідальність за дії, що дезорганізують роботу установ виконання покарань саме в силу прямої вказівки закону.

Для організації нелегальних каналів надходження до засуджених з «волі» заборонених предметів (спиртних напоїв, наркотиків, готівки тощо) і проведення контррозвідальної роботи проти адміністрації виправної установи лідери злочинних угруповань застосовують шантаж, залякування, а також витрачають частину общакових коштів на підкуп персоналу установи.

Звертає на себе увагу і те, що через низький рівень грошового утримання персоналу КВУЗТ, наявними фактами затримання їх не виплат та із-за заборони законом останнім мати інші джерела доходів, злочинні угруповання втягують морально нестійких працівників установи в неслужбові стосунки із засудженими, схилиючи їх до зради інтересів служби.

На практиці трапляються окремі факти, коли члени угруповання, які відбули покарання, дізнаючись домашні адреси працівників виправної установи, чинять тиск на самих працівників та їхніх близьких з метою схилення до співпраці. Важливою особливістю розглянутих угруповань є те, що їх протиправна діяльність обмежується в основному масштабами окремої виправної установи. Керівники цих угруповань не підтримують стійких зв'язків з спільнотою авторитетних злодіїв, не мають у середовищі останніх відповідного статусу, хоча виконують їхні вказівки і розпорядження.

Від злочинних угруповань слід відрізнити інші групи, що виникають в КВУЗТ за принципом земляцтва, спільним інтересами тощо і мають негативну спрямованість. Для визначення їх сутності, характеру треба насамперед з'ясувати, з якою метою вони сформувалися.

Не може кваліфікуватися за вчинення КВУЗТ пенітенціарного кримінального правопорушення організацією із засуджених груп, які переслідують релігійні цілі. Як правило, організація релігійних груп взагалі не розглядається як кримінальне правопорушення, але при цьому слід мати на увазі, що організація груп, діяльність яких, проведена під виглядом проповідування релігійних обрядів, поєднана із заподіянням шкоди здоров'ю громадян або з спонуканням їх до відмови від громадської діяльності або виконання інших цивільних обов'язків, повинна бути карана за іншими статтями КК України.

Утворення організованої групи і активна участь у ній визнаються закінченим злочином навіть і тоді, коли така група ще не скоїла запланованих злочинних дій. У таких випадках відповідно до ст. 392 КК України несуть відповідальність організатори та активні учасники групи. Відомий такий приклад, будучи засудженим за особливо тяжкий злочин і відбуваючи покарання в місцях позбавлення волі в секторі максимального рівня безпеки, особа, користуючись авторитетом серед злочинців, тероризувала інших засуджених шляхом висловлення погроз застосування фізичного насильства до самих засуджених та їх родичів у разі їх відмови взяти участь у вчиненні протиправних дій – відмови від прийняття їжі та спричинення засудженими собі різного роду тілесних ушкоджень. Вказана особа була обґрунтовано визнана винною у скоєнні злочину, передбаченого ст. 392 КК України.

Висновки. Отже, нині у КВУЗТ активно використовується практика створення і діяльності злочинних угруповань. Залежно від їхньої спрямованості такі дії можуть кваліфікуватися за ст. 392 КК України, якщо створення і діяльність організованої групи спрямоване на тероризування, або за ст. 255 або 257 КК України у разі злочинної організації або озброєної банди.

Ми визначили, що типовими рисами організованих злочинних угруповань у КВУЗТ є: наявність конкретного організатора, який здійснює за допомогою найближчого оточення централізоване управління членами угруповання на основах неухильного дотримання дисципліни і конспірації; наявність певних матеріальних фондів (так званих грошових і продуктових общаків), що формуються шляхом поборів з інших засуджених і витрачених здебільшого на фінансування протиправної діяльності угруповання і задоволення особистих потреб її керівництва; здійснення контролю за поведінкою засуджених, у тому числі шляхом впровадження своїх представників до кожної локальної зони, загін, бригаду, камеру тощо, нав'язування антигромадських традицій і звичаїв, участі у вирішенні конфліктів, що виникають між засудженими тощо; здійснення прихованого, замаскованого характеру злочинної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Александров Ю.В. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник; вид. 5-е. Київ : Атіка, 2009. 408 с.
2. Бриллиантов А.В. Вопросы квалификации дезорганизации нормальной деятельности учреждений, обеспечивающих изоляцию от общества. *Российский следователь*. 2000. № 1. С. 16–23.
3. Горбачевський В.Я., Топчій В.В. Кримінологічний аналіз умисних убивств і тяжких тілесних ушкоджень в установах виконання покарань. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 4 (89). С. 72–78.
4. Мірошниченко С.С. Злочини проти правосуддя: теоретичні і прикладні проблеми запобігання та протидії: дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2012. 447 с.
5. Назаров С.В. Уголовно-правовая ответственность за дезорганизацию деятельности учреждений, обеспечивающих изоляцию от общества : дис. ... канд. юрид. наук. М., 2000. 263 с.
6. Носенко В.А. Кримінологічна характеристика жертви злочинів проти життя та здоров'я особи у кримінально-виконавчих установах закритого типу. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2014. № 4. С. 351–358.
7. Прасолова И.Г. Уголовная ответственность за дезорганизацию деятельности учреждений, обеспечивающих изоляцию от общества : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. – М: РГБ, 2007. 185 с.
8. Про судову практику в справах про злочини, пов'язані з порушеннями режиму відбування покарання в місцях позбавлення волі : постанова Пленуму Верховного Суду України від 26. 03. 1993 р. № 2. URL: <http://zakon. rada. gov. ua/laws/show/v0002700-93>
9. Шепітько М.В. Теоретико-методологічні засади формування системи протидії злочинам у сфері правосуддя : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2018. 610 с.

References:

1. Aleksandrov Yu.V. (2009). *Kryminalne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna* [Criminal law of Ukraine. The general part]: pidruchnyk; vyd. 5-e. Kyiv : Atika. 408 p. [in Ukrainian].
2. Brilliantov A.V. (2000). *Voprosy kvalifikatsii dezorganizatsii normalnoi deiatelnosti uchrezhdenii, obespechivaiushchikh izoliatsiiu ot obshchestva* [Questions of qualification of the disorganization of the normal activities of institutions that provide isolation from society]. *Rossiiskii sledovatel*. № 1. pp. 16–23. [in Russian].
3. Horbachevskiy V.Ia., Topchii V.V. (2013). *Kryminolohichnyi analiz umysnykh ubyvstv i tiazhkykh tilesnykh ushkodzhen v ustanovakh vykonannya pokaran* [Criminological analysis of premeditated murders and grievous bodily harm in penitentiary institutions]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*. № 4 (89). pp. 72–78. [in Ukrainian].

4. Miroschnychenko S.S. (2012). Zlochynty proty pravosuddia: teoretychni i prykladni problemy zapobihannia ta protydii [Crimes against justice: theoretical and applied problems of prevention and counteraction]: dys. ... d-ra yuryd. nauk : 12.00.08. Kyiv. 447 p. [in Ukrainian].
5. Nazarov S.V. (2000). Ugolovno-pravovaia otvetstvennost za dezorganizatciiu deiatelnosti uchrezhdenii, obespechivaiushchikh izoliatsiiu ot obshchestva [Criminal liability for disrupting the activities of institutions providing isolation from society]: dis. ... kand. iurid. nauk. 263 p. [in Russian].
6. Nosenko V.A. (2014). Kryminolohichna kharakterystyka zhertvy zlochniv proty zhyttia ta zdorovia osoby u kryminalno-vykonavchykh ustanovakh zakrytoho typu [Criminological characteristics of the victim of crimes against life and health of a person in closed penitentiary institutions]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav*. № 4. pp. 351–358. [in Ukrainian].
7. Prasolova I.G. (2007). Ugolovnaia otvetstvennost za dezorganizatciiu deiatelnosti uchrezhdenii, obespechivaiushchikh izoliatsiiu ot obshchestva [Criminal liability for disrupting the activities of institutions providing isolation from society]: diss. ... kand. iurid. nauk : 12.00.08. – M: RGB. 185 p. [in Russian].
8. Pro sudovu praktyku v spravakh pro zlochynty, poviazani z porushenniamy rezhymu vidbuvannia pokarannia v mistsiakh pozbavlennia voli [On judicial practice in cases of crimes related to violations of the regime of serving a sentence in places of imprisonment]: postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 26. 03. 1993 r. № 2. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-93> [in Ukrainian].
9. Shepitko M.V. Teoretyko-metodolohichni zasady formuvannia systemy protydii zlochnam u sferi pravosuddia [Theoretical and methodological principles of forming a system for combating crimes in the field of justice]: dys. ... d-ra yuryd. nauk : 12.00.08. Kharkiv, 2018. 610 p. [in Ukrainian].